

ваєт розвитиє правосознаннє, что приводит к невиденнє, непониманнє и непринятнє об'єктивностнє.

Список использованной литературы:

1. Ильин И.А. Собрание сочинений: в 10 т. / И.А. Ильин; сост. и коммент. Ю.Т. Лисицы. – М.: Русская книга, 1994. – Т. 4. – 624.

Ключевые слова: категоріальне мышление, об'єктивност, сущност, истина, справедливост, необхідност.

Ключові слова: категоріальне мислення, об'єктивність, сутність, істина, справедливість, необхідність.

Key words: a categorical mindset, objectivity, essence, truth, justice, need for.

ТОКАР ЛЮДМИЛА ВІКТОРІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри філософії

ПРОБЛЕМА ВІДЧУЖЕННЯ ПРАЦІ НА ПРИКЛАДІ ДЕФОРМАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ СВІДОМОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

З прийняттям 2 липня 2015 року Закону України «Про Національну поліцію» фактично розпочалася реформа правоохоронної системи взагалі та Міністерства внутрішніх справ України, зокрема. Це, у свою чергу, призвело до створення Національної поліції України як центрального органу виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку. Але, вже за три роки можна говорити про чималі прогалини в реформі, які гальмували процес та призвели до негативних наслідків під час «перезавантаження» системи. Харківський інститут соціальних досліджень в роботі «Моніторинг незаконного насильства в поліції України (2004-2017 рр.)» зазначає, що після позитивних зрушень 2014 року, кількість жертв катувань та жорстокого поводження з боку міліції зменшилась, але «...експертна оцінка, на жаль, свідчить, що ігнорування важливих аспектів діяльності при реалізації проекту «нова патрульна поліція» (правова невизначеність; недостатність підготовки й оснащення; порушення прав самих патрульних; гонка за показниками; відсутність незалежної системи збору та розслідування скарг) поступово веде до відтворення практик і патернів незаконного насильства, які були притаманні «старій» патрульній міліції» [1, с. 8].

Нажаль, під час поліцейської реформи не було враховано всієї глибини проблеми деформації професійної свідомості. Намагаючись подолати корпоративну псевдомораль, яка склалася в правоохоронній системі, основні чинники, що спричиняли деформацію професійної

свідомості поліцейських, не зазнали суттєвих змін. Серед фундаментальних досліджень не існує єдиного підходу щодо дослідження феномену деформації професійної свідомості працівників поліції. Психологи розглядають цю проблему через «механізм» професійного вигорання, правники як проблему професійних конфліктів. Можна говорити, що існують концептуальні різночитання поняття, які потребують певного дослідження деформації професійної свідомості поліцейського в її діалектичній сутності як прояву відчуження праці (в його широкому значенні).

Діяльність поліцейського як різновид професійної діяльності юриста є окремим явищем цілеспрямованої діяльності людини: праці в її широкому значенні. Якщо поглянути на проблему з ракурсу онтології, то можна визначити, що в праці в її широкому значенні взагалі, і в професійній діяльності безпосередньо, розгортається і еволюціонує родово сутність людини, удосконалюється свідомість людини, еволюціонують уявлення про ідеальну форму такої діяльності, як способу відображення світу. На відміну від способів відображення, характерних для передуючих рівнів буття, спосіб, властивий рівню соціального буття, постає як поділ на матеріальне і ідеальне відображення. Тому професійну свідомість в її сутнісному значенні потрібно розглядати як ідеальне відображення, що проявляється у формі «ідеального образу ще не створеної, але бажаної речі, і ідеального образу здатності, вміння тої чи іншої людини цю річ створити, вміння рухатися за логікою тієї чи іншої речі» [2, с. 112]. Останнє ми і називаємо професіоналізмом. Проблема деформації професійної свідомості поліцейського не носить локального характеру, вона є проявом відчуження, яка поступово пронизує всю сферу людського життя. Кожен поліцейський несе відповідальність не тільки за якість роботи, а в своїй діяльності розгортає сутнісну необхідність в існуванні такого державного інституту як поліція, мета якого і визначена законодавством. Задля цього обираються найкращі способи, принципи діяльності поліцейського, які знаходять своє закріплення на правовому рівні, які й становлять основу професіоналізму, що є способом ідеального відображення логіки предмету діяльності поліцейського і орієнтовані на благо суспільства. І відповідальність тим вища, враховуючи, що предметом діяльності поліцейського є безпека суспільства, людське життя, здоров'я, які визнаються основною цінністю держави. Отже, окремий одиничний професіонал перебуває в нерозривній єдності з необхідністю всезагального. Загальне завжди сильніше одиничного, тому одиничне змушене розробити особливий спосіб відображення загального. Право та кодекси професійної моралі відносяться до тих способів особливого відображення загального, які напрацьовані людством. Іншими словами, кодекс професійної поведінки поліцейського постає одним із способів для людини бути людиною [3, с. 160] і залишатися нею під час морального вибору, який виникає в його професійній діяльності, а право надає статус легальності таким діям і рішенням. Врешті, професійна деформація свідомості поліцейського, яка на перший погляд постає окремо визначеною про-

блемою відчуження людини, від своєї діяльності, і являє собою особисту трагедію одиничного поліцейського: відчуження людини від своєї сутності, насправді набуває всезагального характеру. Адже, по суті, в професійній діяльності, рухаючись за логікою речі (для поліцейського це суспільні відносини, захист прав та свобод громадян, боротьба зі злочинністю) створюються особливі, ідеальні засоби досягнення цієї мети, а враховуючи специфіку діяльності поліцейського, соціальні ризики та моральні конфлікти, які мають місце під час здійснення професійної діяльності, ці засоби обумовлені певними принципами, які разом з основними цінностями становлять поле морального вибору поліцейського і, врешті, можна сказати, що ці засоби дають змогу рухатися до платонівського «ейдосу», як до певного ідеалу, еталону, довершеного образу. В Преамбулі Загальної декларації прав людини зазначено що «.. необхідно, щоб права людини охоронялися силою закону з метою забезпечення того, щоб людина не була змушена вдаватися як останнього засобу до повстання проти тиранії і гноблення» [4]. Порушення норм права, професійної та традиційної моралі, які пов'язані із деформацією професійної свідомості поліцейського і мають безпосередній зв'язок з іншими особливими способами відображення загального, відхід від ідеалу, в кінцевому підсумку становить загрозу збереженню порядку в суцюзі, про що свідчать трагічні події на Майдані під час Революції Гідності.

Отже, проблема деформації професійної свідомості поліцейського носить онтологічний характер і є формою відчуження людини від праці (в широкому значенні), що зрештою призводить до відчуження людини від своєї сутності. Порушення професійних норм, які мають безпосередній зв'язок з іншими особливими способами відображення загального, в кінцевому підсумку становить загрозу збереженню порядку в суцюзі.

Нажаль, часто реформатори не зважають на серйозність проблеми деформації професійної свідомості як форми відчуження і недооцінюють її негативний вплив на суспільство. Це може не тільки звести нанівець поліцейську реформу, про що повсякчас застерігають науковці, громадські організації та кадрові поліцейські, але і породити нові бунти і Майдани.

Список використаної літератури:

1. Кобзін Д., Черноусов А., Коренева К., Колоколова М. Моніторинг незаконного насильства в поліції України (2004–2017 рр.). Харків: Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД), 2017. 97 с. URL: <http://khpg.org/files/docs/1515758313.pdf> (дата звернення: 20.11.2018).
2. Ивакин А.А. Диалектическая философия: [монография] / Алексей Аркадьевич Ивакин. [издание 2-е, перераб. и доп.]. Одесса: Феникс; Суми: Университетская книга. М.: Транслит. 2007. 440 с.
3. Шамша І.В. Роль категорій загального і одиничного при визначенні етичного знання / І.В.Шамша // Мультиверсум. Філософський альманах. Гол.ред. Лях В.В. Вип.6 (104). К. 2011. С. 155-166.

4. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 20.11.2018).

Ключові слова: деформація професійної свідомості, відчуження праці, професійна етика, культура поліцейського, моральні судження особистості.

Ключевые слова: деформация профессионального сознания, отчуждение труда, профессиональная этика, культура полицейского, моральные суждения личности.

Key words: deformation of professional consciousness, alienation of work, professional ethics, policeman culture, moral judgments of a person.

КОРНИЄНКО ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри філософії

ПРАВА ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ СПРАВЕДЛИВОСТІ: В ФІЛОСОФІЇ О. ХЕФФЕ

О. Хеффе виступає з позиції поміркованого універсалізму щодо прав людини і пов'язує поняття права з поняттям цінності, а основною цінністю, на службу якій поставлено все існування права стає справедливість. Хеффе права людини називає «справедливими домаганнями людей по відношенню один до одного... а потім і по відношенню до держави» [1, с. 248]. Своєю легітимацію права людини знаходять вже в первісному правовому договорі, з чого виходить їх додержавний характер. Результатом первісного договору є трансцендентальний обмін правами і обов'язками, спрямований на формування правил, норм людського співжиття. Тим самим створюється жорсткий правовий порядок єдиний засіб виходу з природного стану, що характеризується анархічною свободою і насильством. Перший принцип справедливості універсальна правова вимога говорить: «У якості вищого прояву строгих загально-значущих правил право протистоїть персональному свавіллю і персональному насильству і тому має панувати між людьми» [4, с. 61]. Люди як «товариші в праві» (Rechtsgenossen) повинні взаємно гарантувати права людини. Держава забезпечує їх лише вдруге, опосередковано. Хеффе, конструюючи права людини, спирається на певні антропологічні передумови, а саме: людина є зоон живе тілесне істота; людина є зоон loqon істота, здатна думати і говорити; людина є зоон politikon істота суспільна. Трансцендентальний обмін в ході первинного правового договору складається з обміну відмовами, негативної взаємності, що обумовлює негативні свободи, і, по-друге, з обміну діями, що обумовлює позитивні свободи і соціальні права. Друга частина оригінальний державний договір – характеризується взаємністю політичного уповноваження, що виражається в правах демократичної участі. Без претензії на повне охоплення Хеффе визначає ті права, в